

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:

Belső farkas utca 78. sz. alatt gr. BÄNFEL ház emeletében.

Megjelen a lap hetenkint háromszor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton délen.
 Ára évnegyedre 3 ft. o. é. Hirdetési ár: négyhasábos sorért először 7 kr., másodszor 6 kr., harmadszor 5 krajczár o. ért. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj. Elkészítés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezelik.
 A „nyilatkozatok” cikkek sora után 20 kr. előleges beküldése mellett a szerkesztőséghez czimzendők.

KIADÓ-HIVATAL:

Középutca, STEIN J. könyvkereskedése.

Kolozsvár, február 21.

(G. B. B.) A betegnek jól esik, ha figyelmeztetjük perczekig saját szenvedéseitől elvonja; miért ne felednünk mi is olykor saját bajainkat, hogy számba vehessük másoknak is küzdelmeit? Tekintsünk tehát Poroszországra.

Ellőtték ott a nyilat. Gr. Bismark a felelősmínister — ki azonban csak akkor felel, mikor nem válik ő exclának alkalmatlanságára — nem régiben a trónra támaszkodva szólott Poroszország képviselő házához. A minster szavainak hátteréül a trónt mutató fel, mert ezen szavak után csak oly hatalmas támasz mellett lehetett helyén megállania.

Kinyilatkoztatta ugyanis, hogy midőn egy államban két ellenkező politikát követő fél közt összeütközés történik, akkor a jog annak részén áll, a kinél van a hatalom.

E szerint szembeállítva a trónt a néppel, két hadseregnek tekinti azt, mely közt akkora kölcsönös ellenszenvet föltételez, mit csak az erő képes féken tartani. És kinek ereje, annak joga is van.

Mindenki igen veszélyes tannak látja ezt egy legitim uralkodó első tanácsosa ajkáról, mert e nyilatkozat, tagadása a törvény létezésének, s midőn az uralkodói jogot a szurony hegyére alapítja, ezzel az uralkodói hatalom létezésének határait is addig ismeri el, a meddig a fegyver védheti.

Fordítsuk meg egy kissé e tant, tekintsünk úgy a porosz királyi trónra, mint békében élőre, mely hadseregnek most nem nyújthat más babért, mint azt, hogy benső hatalmát azzal támogatná; de mint-hogy a földön minden változik, képzeliünk egy szerencsés kalandort, kit hadsereg követ, s hódítva hatoltat előre a Spree melletti fővárosig, vagy hisz képzeliünk — mert a földön semmi lehetetlen nincs, sőt már is hírek keringenek a poseni lengyelek kétes hangulatáról — hogy amaz állam kebelében üt ki egy forradalom, mely talán győzne, s megrendítené mindazt, mit a fizikai erő támogat: mi lenne itt a jog szemben a diadalmaskodó fizikai erővel, midőn egyszer a jog az erővel azonosítva volt.

És ha a tán így kizavart hatalom visszahelyeződne, minő alapon tarthatná fen magát.

Nemde a jog, nemde a törvény alapján?

Valjon nem szólana akkor a legitim eredetű hatalom a néphez kötések nevében, valjon nem említené fel, hogy alkotmánya a nemzetet a királyi házhoz köti?

Habár a porosz alkotmány octroyon alapszik, de az kötelezővé vált, miután ezáltal az uralkodóház a néppel tetteleg megosztá jogait. Itt az octroyált alkotmány csak addig volt olyan, míg az, kinek nyújtva volt, el nem fogadta. Az ajándok is tulajdonává válik annak, kinek adva van, mihelyt elfogadta.

Ily helyzetben valjon gr. Bismark tételét alkalmazhatónak véli-e? És nem kellene bánatos szívvel kimondania majd a mea culpa-t, ha ezen tételére egykor egy diadalmas ellenség hivatkoznék?

Gr. Bismark főnemlített tételét egy békés és a hatalmakra nézve szerencsés korszakban állítá föl; de egy viszontagságteles, egy oly korszakban, hol a parlament hűségét belforrongás vagy harcok zörejé közt kellene a kormányhatalomnak igénybe vennie, aligha örvendene Bismark, ha akkor szavaira hivatkoznának. Bizony, hogy ő is, mint legitimitástól áthatott ministere porosz király ő felségének első lenne, ki azon tan vészes oldalát felfogná.

A gazdasági gépekről.

Gazda ha nem gépész, s a gépész ha nem avatott gazda:
 sánta úgy a gépészet,
 s sántán messze nem mehet;
 és sánta a gazdaságot,
 s mint olyan, hátra marad.

Tagadhatlan az, miként gazdaságnak a gépészet leg-hatalmasabb emeltjé legyén, amde az együtt működőknek egymást jól megértieni multhatlan föltétel, mert különben a bábeli zavar káros eredményei okvetlenül előállván, a leg-tűvösebb és legjótékonyabb célzatu tervek meghiusulnak, dugába dőlnek, s nem ritkán még guny martalékául is esnek.

Ezt tanúsítja gazdasági gépeink nehézkes használata,

lassu terjedése, s leggyakoribb meghiusulása, vagy is jobban mondva hibba rakatása; mi nem kevesebbet tesz, mint gunytárgyává lett lealjasítását, és ez egyenesen onnan ered, mert a gazda és gépész rozslú értik meg egymást, s mint olyanok a kellő összeköttetés helyett, nem ritkán a gyűlölet, kárhóztatás és rágalom nyelvét használják maguk mentésére.

Ezen rozslú az önzés fertőjében gyökerezvén, az orvoshatlan eredendő bűnnel azonos, s így kiirtására törekedni nem több lenne, mint szerencsefűhírtés, vagy sisifusi küzdelem.

Más uton kell tehát a gazdát a gépészszel összehozni, t. i. egy személyben kell azt előállítani! mi nemcsak leg-célravezetőbb, de legkönnyebb is; számtanilag kétségbe-hozhatlan lévén az, miként az egyneműek (homogen) össze-sítése legkönnyebb.

Mintha mondanók „a gazdának minden köréhez tar-tozó tárgyakat, növényeket, eszközöket és állatokat, s az azokkal való elbánást alaposan érteni tudni és a végrehaj-tás minden ágaiban annyira otthonosnak kell lenni, hogy bármiben is az illető kezelőknek és mestereknek kellő utasítást adhasson.”

Azon gazda, ki a szántást a bérestől, a baromvoros-lást a kovácstól, az építészetet a molnártól, s a gépészetet az asztalosától tanulja ismerni, soha sincs otthon, mindig a más feje felé járnia, s mint olyan, minden előtte ujonon fölmerülő tárgynak kézzel ellensége és tildőzője; mert az em-beri természetben fészélik lenézni mindazt, minek belbesét fölismerni el nem juthattunk.

És már az ilyenek gazdák törnek pálcázt leg hamarabb a pallérozott gazdaság idvetljes újításai és gépei felett. Midőn amazok kellő ismerettel birva, örömmel és élvezettel haladnak a gépészet felé, miként gazdaság-nak kelleműs terén, hasznát és áldást eszközölvén, mint az államra, úgy annak egyes tagjaira nézve is.

És már ezek és ilyenek azon gazdák, kik a kor-igényeinek megfelelően, s annak szellemével lépést tartani képesek; mennyiben a pallérozott gazdaság minden ágaira nézve otthon vannak, azaz a gépészt, az építész, a mérnö-köt, vegyész, növénytenyésztőt és állatapolót magukban egyesítették, szóval a gazdaságot minden nemű rovatait el-sajátították.

S hogy az ilyenek nélkül mily nagy, gyakori és sok bukások legyenek a gépészet és gazdaság czimboraságában, annak számtalan példák szolgálnak bebizonyítására, azokról hát bosszas előadással unalmat szerezni nem akarván, fen-nebbi állításaimat csak egy példával felvilágosítani kérem megengedtetni!

A gazdasági gépészlásban, a vető-helyesebben mond-va, a magrakó gépet legelőször, leghasznosabbnak, s így család-főnek vagy éppen gép-atyának méltán mondhatni! S ezen nevezett nemcsak azért érdemli, mert a gazdának mint az kétségbe-hozhatlanul áll, vető-magva 1/3-ad részét megtakarítván más gépek beszerzésére alkalmat nyújt, s így azokat mint nemzedéket magakörül varázsolja; de annyi-ban is apai szerepet visz, mert minden lépten kész életet, mond-hatni kész kenyeret, készpénzt szerez be, mint azt a leg-gondosabb atya szokja tenni, miből világos, hogy a gazda, ha őt megszerezte, alkalma leendő általa a többeket előállít-atni, s egyszerűs mind gazdaságát időről időre fokozatosan öregbítni.

Amde a nevezett gép 1) felettébb drága, s így igen bajosan szerezhető; 2) szerfölött nehéz, következképp az igás jóságot és kezelő egyéniséget nagyon megviseli; 3) hogy többet ne említsünk, szörnyű bonyolodott szerkezeté-ben, a csak bamar és könnyen bekövetkező hiba orvoslátása gyakran oly nehézségű áll elő, hogy a gazda azt örökre elhalasztván, jónak látja az egész gépet elhalgatva nyugalmazni.

Fájdalom, ezt a mindennapi példák bizonyítván, bár-ha pironkodunk is, be kell vallanunk!

Idevágólag egy közelebbi esetet mellékesen megemlit-betnem, kérem megengedni. Ugyanis hazánk legkitűnőbb mezőgazdáiak egyike, egy sokoldalú ismeretei és gyakor-latú tapintata által országos tekintélynek méltán elfogadott egyéniség, midőn közelebről a redutba, a t. cz. gazdasági egyet-lerakott gépeit és eszközeit szemlélők, hozzám ezen szavakat intézté:

„Nem kellene nekem több pénz, csak azon gépeknek ára, melyek magyar hazánkban használatlan elbányva, szű és rozsdá martalékául bagyatlak.” Mire én következő észre-vételt tettem: „En uram azzal is megelégedném, ha azon gépek árát birhatám, melyek nem saját, de mások hibája miatt dobattak zugba.” Mire következő volt felelete hozzám.

„Valóban szerényebb az ön kívánata, de megvagyok győződve, miként önnek is sok, nagyon sok pénze lenne akkor; mert az áll, hogy gépeink leg többesűr mások hibá-ja, értelmetlenség, előítélete és rozslú akarataának esnek ál-doztatul.” (Folytatjuk.)

Köszönet, február hó.

„Jaj nekem, de jaj annak, a ki engem bűrra verset írni megtanított!” Így kiáltott volt fel a költő. De e felkiál-tást most méltán el lehet változtatni a gazdára; jöjjék hát költőink állapotát se tekinthetjük rózsaszínűzetteknek. De tán nem kellene ily kedélyt lehangoló sorokkal kezdeni cikke-met? És éppen e jelen idő s körülmények közt, midőn

különben is hazánk minden zugában, a nép minden rétegé-ben tán a szász nemzeti gyűlés többségét kivéve, ugy is csak viszhangját adjuk a leginkább a közelségénység, pénzhiány okozta levertségnek. De mi vagyunk-e oka, ha a kora sirt látott mély érzelmű költő Kunossnak „zenghe-tett e hur vigan stb.” előbeszédbeli mondatának igazsága vezet. Azonban alig se higgye a t. olvasó, hogy keserveink annyit „ne bántsd”-féle okait rendre akarjuk felidézni. Még azt is csak alig érintjük, hogy a temételen kiadások daczára, mely a helységekre részéről történt, telekkönyveink s illetőleg birtokveink oly hiányo-sok, hogy azok alig használatkó alapul rendezett telek-könyv-itelre, mi pedig egyedül hozhat bitelt s ennek köz-vetése által olcsó kölcsönt, gazdasáztainknak lendületet adni. Pedig igénytelen véleményünk szerint tagosítatlan bir-tokon, de leginkább mezei rendőrség hiányán még az olcsó kölcsön se elegend segíthet. Mezei rendőrség tehát és tagosítás, mi Erdélyt a végnomorba süllyedéstől nagy-ban megmenetheti. Igaz ugyan, hogy az állam bevételei és kiadásai aránytalansága, a vasut hiánya a fő ok, mi pénztelenségünket előidézte. De elszegényedéstünkre ezek után legnagyobb mérvben a mezei rendőrség hiánya és a birtok elszorítása hat; s így telik be rajtunk a latin köz-mondat: „Sic non nobis est.” De lássunk róla bő-vebben.

Honitörvényeink a határt, a terményt rendelték pász-torlatatni. Innen a nyomásból felgöngyölös volt. S a ki lu-czernást állított, köteles volt azt úgy bekerteltetni, hogy még a czellengő marhában is felpuffadás által kár ne történjék. Az osztrák törvény megfordítva s a felállított adóztatási rend-szer alapján helyesen, a földbirtok szabad használatát meg-engedi s nyomás közepén is akár káposztát termeszthe-sülk, mert a marhát rendeli pásztorlatatni.

Igy van ez az elméletben. De lássuk a kivitelet, a gya-korlatot. Természetes réteinknek semmi se veszedelmesebb, mintha kora tavasszal még a bőlőtől átfázottan elkezdve május elejéig folyvást tapodja a marha, mert míg egyfelől a lágyba tapodás rontja a föld termő erejét; másfelől a nőni indult fű ismételt elragadása által növényében visszafajtatik s ha kivált megtalálja tüni a szárazság, az évi termés veszve van. De kedvező időjárás mellett is a kaszálás János nap utánra vetődik s akár hányszor megtörténik, hogy ez év-szakban hullani szokott záporok folyam s patakok partjain fekvő réteink természetét eliszapolják, s aztán kapunk illatos széna helyett egésség rontó s kivált a lovaknál száraz ke-hét előidéző rozslú kosztot. Vagy az ilyenkor leg szorgosabb malékapálás miatt úgy tova maradunk a kaszálással, hogy széna inkább csak kóró s a szacskává válható szalmánál rosszabb takarmány. De ezeken kívül az urbésség meg-szűntével más irányt venni kellett gazdaságtunk multhatlan szükségli a mesterséges takarmányfűvek természetét. Mert csak ki ezekkel bir, biztosított kellő nyári és téli takar-mányról s illetőleg elégséges trágyáról. Zöldtakarmány nél-kül már ma kellő igás erő használatra még gondolni se le-het. De hol természetünk mesterséges takarmányt? kivált több nemes társait minden tekintetben felül muló luczernást? Kerteinkben? De ez kevés, mert tudjuk, hogy nálunk a mentől több szolgáló ember előállításá birtokosaink nagyobb részét oda vitte, hogy telkélből is kiszakítsa curialistát te-metett, ma már részére a legterhebbes nyűgöt. Vagy van-nak földünk a helység közelében? Ezt be kell kertelnünk. De e kertelés minden évben újra csinálnod, hiszen szűszel a Winkel-butereisok s téiben a falu szegénysége mind el-hordja. Bemegyén bizony luczernásunkba a marha mikor nem bajtjék is s tur a disznó: a pedig mind veszélyt hoz luczernásunkra. Még palántáink sincsenek biztosítva. Mert ha rajta kapunk is vagy egy kertrontót, a törvény csak a tett kárt rendeli megfizettetni; ennyi pedig rendesen nem érdemes, hogy a gazda a hivatal fölkeresésén s a halomra gyűlt akták miatt igazságszolgáltatásért fárasza magát, vesztégesse idejét. S tudunk esetet, a mikor egy malacz ellővésért nyíltan torkon ragadták a birtokost. Nincs hol természetünk löbért, mert nem folytathatunk tagosítatlan birtokon váltógazdaságot, sőt az ugarba használatra vethető bítkönyv is nélkülözhetlen kell; mert másként nem fizeti meg magát. De itt is a Winkelbuterei a legnagyobb ve-szedelmünk. És ez nemcsak takarmány-növényünket, sőt ga-bonáinkat is véghetetlenül károsítja. S részünkről a köze-lebbi években mind nagyobb mérvben termő üszögnek is okát abban leljük, mert vetéseink lágyban is folytonosan praevarikáló vagy czellengő marhák által tapodtatnak. De hogy a czellengő marháról fogalmunk legyen, el kell mon-danunk, hogy vármegyékben málészedés után a csordák megszűnnek, sőt a minden pár tinó után csomagló gyer-mekek szerepe is lejár, s a marha Isten számában legel éjjel a kapun kicsapva, míg ha szükség van rá előkerítik. De nem szabad elfelejtetnünk, a málészedés és szűtelési ren-detlenségeket is. 1848 előtt a f. k. főkörmányszék közegei által kipihatólva s tagjai, mint gazdák is egyszerűs mind bizonyos napra tűzték ki országosan a málészedés és szű-telés idejét.

És ma? szedi, szűtelési mindenki a magát, a mikor kedve tartja. Megkezdődik a málészedés a batár minden részén egyszerre; s minthogy minden szegénynek van málétermése, a nagyobb gazda ott marad szedésével, még pedig a falu marhája szájába; mert megjegyzendő, hogy a ki leszedte máléját, aztán mit gondol arra, hogy másnak kárt teszen. S minden barázdnak melyik pásztor lehet felelős a kárért,

s melyik gazda öröködhetik. És ez így van a szüretkezéssel is. Szőlőhegyeink 1848-an innen még kellő gyeplével síncsekkel ellátva. Ember, marha mehet bele szabadon a hol tessék, sőt az is történt a mult szüretkor, hogy nagy birtokos a falu előjáróságát lenézvén, még hason birtokos társát se értesítve, mint szomszédját, october elején neki ment szüretkezett. Pedig a kora szüretet káros volt. Lám m. Földvári Ferencz ur K. Gálfalván novemberben szüret mustja vedrét 5 ft. o. é. adta el. S a mult évi termés éppen kiütövése használatához volna fel később szüretkezés által még inkább arra, hogy borkereskedésünknek külföldön nagy hatásu alapja megvethetessék. És ki volna képes elősorolni a károkat érdeinkben, melyek lopás, orzás és a vágottak tiltott legeltetéséből származnak? Kivált mióta a szőlőtermő s illetőleg csekélyebb mennyiségű erdős helyekre a nép a kecske tartást annyi újabb és régibb rendeletek dacára, ismét felszabadította. (Vége következik.)

XIV. Közlemény. *)

Az erdélyi muzeum egylet pénztárába az 1863 dik évi január 1-től mai napig befizetett összegekről:

A) Részvényt fizettek az 1861-dik évre: Arányi Béla, Csetri Elek, erdélyi Deák Ferencz, Kövecsey József, Tankó József, Zudor Ferencz, Ribiczey Ferencz, Székely-Kocsárd községe 5—5 ftal.

B) Az 1861-dik és 1862-dik évre egyszerre: Török Ferencz, Meszölly Pető, Papp Alajos, Kozma Alajos, Virág Ignác, Ebergényi Mózes, Elekes László, Fibán Károly, Gelei József, Janki Ferencz, Rákosi István, Rákosi Lajos, Remetei József, Székely Dénes, Tobiás Sándor, Diószegi Lajos, Tobiás Dénes, özvegy Váradi Józsefné, Vinkler János, Vánca József 10—10 ftal.

C) Az 1860-61- és 1862-re egyszerre: Barabás Ferencz 15 ftal.

D) Az 1862-dik évre: Turóczy Pál, derzei Török József, Barabás Kálmán, Kovács Ferencz, Markovics István, Tokay Pál, tanár Kócsi Károly, Horváth Ákos, Dorgó Gábor, székelyfalvi Nagy Sándor, Theil Antal, Csizsár Károly, Holiska István, Lengyel István, Süpkecz Henrik, Veres Antal, Lendvay László, báró Apor Gergelyné, Báthy Károly, Bercey Lajosné, Bereczky Sándor, Berényi Manó, Csüdör Ferenczné, Bojtnér Károly, Donogány Gergely, Domján Miklós, Fekete Ferencz, Ekbárd József, Scholcz Antal, Voith Gergely, Grün Salamon, Gábor József, Hámosi Pálné, Haracek József, Hoszsu László, id. Jeszenszki János, Lengyel Endre, Longossy Ferencz, Moldován Kálmán, nagybányai kaszinó, Pap Zsigmond, Részler György, Sándor Elek, Smoczer Ignác, Szakmári Róza, Szendy Jánosné, Turman Antal, Richter György, Voith Gergely, Scholcz Antal, Domján Miklós, Dávid Antal, Bornemisza József.

E) Az 1861-62- és 1863-ra egyszerre: ifj. Szarvady Károly, Vigh Sámuel, Gyarmathy Sámuel.

F) Az 1862- és 1863-ra egyszerre: Dr. Nagel Emil, Gegenbauer József, Vajna István, tanár Szabó Sámuel, Boér Sándor, Kovács Károly, Mátyás Miklós, Salai István, dr. Gajzágó László, gr. Toldi Lőrinczné 10—10 forintot.

*) Az előbbi közlemények láthatók: a „K. Közlöny“ 1860 dik évi 14., 17., 77., 79., 80., 81., 93., az 1861-diki 83., 130., és az 1862-diki 29., 94., 109., 122. 161., és az 1863-diki 6-dik számban.

G) Az 1862-63 és 1864-re Vogel János 15 ftot.

H) Az 1863 dik évre első részvényt fizettek: Tiszt. Matusik János, Horváth Pius, prof. Maiszner János, kanonok Fekete János, Lemény Ferencz, Bab János, Székely Dénes, gróf Pejachevich Márkné született gróf Bethlen Hermína, Stöger Béla, orvos Bartha János, Kürty Béla, Kosztin Tamás, Székely Farkas, öz. b. Bánffy Ferenczné, dr. Kolozsvári János, Májor János, Kirinyi Lajos, Botár Ferencz, Kis Lajos, tanár Sárkány Ferencz, Finály Adolf, id. Voith Jakab, közép. Voith Jakab, ifj. Voith Jakab, Voith János, Kis Sámuel, Flott Adolf, tanár Sári László, n. b. Ince Mihály, Baga Ferenczné, Tolnai Elekné, Szentkirályi Zsigmondné, Frendl Ferencz, Pap Áron, Gálffy Sándor, dr. Gálffy Endre, Tompa Lajos, id. Ketheli József.

I) Alapítvány utáni kamattal fizettek:

a) Jancsó Demeter 100 ft után 1863-ra . . . 5 ft — kr.
b) Pál Imre 100 ft után 1861 és 1862-re . . . 10 — „
c) Gróf Bethlen Olivér 500 ft után 1 évre . . . 26 „ 25 „
d) Gr. Bethlen Olivérné 500 ft után hasonlólag . . . 26 „ 25 „
e) Grün Izrael 100 ft után 1861- és 1862-re . . . 10 — „

K) Nemzeti kölcsön papírban beadta 100 forint alapítványát szamosújvári görög egyesült püspök Alexi János ur.

Mindazon tisztelt egyleti tagok, kik neveiket a közlöttek között nem látják, ezennel tisztelettel felszólítanak, hogy ha talán a mult évekre, valamely vidéki pénztárnál illető részvényüket be találták fizetni, s ezen befizetés, még eddig nyilvánosan nem közlötetett volna, legyenek szivesek felvilágosító tudósítással alólírat szerencsétlenni, hogy a baj, vagy félreértés oka világosságra jöjjön, s a hiba kiigazíthatassék. Kérését ismétli:

Kolozsvárt, febr. 12. 1863.

Bányi Vitalis
muzeumegyleti pénztárnok.

Udvarhelyről a következő hivatalosan beküldött iratot kapjuk:

Minekutána a „Kolozsvári Közlöny“ tisztelt szerkesztő sége lapjának ez évi 11-dik számában Erdővidékről hozza intézett felszólamlását egy állítólagos „falusi székelynek“, ki ezen állítólagos állásához képest soraiiban egyfelől igen jó fogalmi tehetőséget s csaknem helyes irdort, de más részeit az említett vidékben szokatlan tájszavakat, mint p. o. „lő helyett“, „lőről helyett“ stb. használt föl, felelet nélkül hagyta, ennél fogva az illető cikk író felvilágosítására indítva éreztük magunkat hatóságilag tudni adni, hogy ha netán cikkíró keble szentélyéből a keresztyény kötelesség és emberi jog s-ait számizte legyen, mint a melyek egyaránt fölsegülést parancsolják beteges, szerencsétlen és szűkölködő embertársainknak, a törvényes kötelezettséget a községi előjárók utasításának 12-dik §-ban fölálálhatta volna, mely utasítás az erdélyi volt es. k. polgári es. katonai főkommandószámok 1849-ben december hó 7-dikén 40 szám alatt kelt rendeletével az országos kormánylatnak ugyanazon évi 107 dik lapján lőn közhírre téve.

Minekutána nehezen megsebesített — minden v a g y o n n é l k ü l i o s z o s t e l e k i születésű Sándor Mihály a 19-dik augusztus 1862, és jelen évi január hava 30 kán kelt orvosi bizonyítvány, és az oloszteleki község előjárósá-

gának 1862-ben augusztus hava 4-dik és 9-dik, ugy jelen évi január hava 29-ről tett jelentései szerint oly állapotban volt és van, hogy ötlet sem ezelőtt, sem pedig jelenben még szekerem is odább szállíthatni nem lehetvén, és most sem lehet, ily körülmények között ápolása és élelmezése a község által mind addig, míg tüdülése a kórházba elszállítását megengedi, méltányos és egyszersmind törvényes is vala akkor, midőn Olosztelek község előjárósága idézett jelentései tanúsításai szerint az élelmezés kötelességét készséggel el is vállala.

Az előzményekből leljön az érintett cikkszerzője, ki fondorkodó és rossz szándoku észrevételeit egy egyszerű, de efféle fondorkodásokkal nem foglalkozó székely cége alatt nyilvánosságra bocsátani kívánta, megnyugtató abban, miszerint az érintett „tolvaj“ élelmezéséről, mely elnevezhetésre a cikkíró jogot nem is gyakorolhat vala, minden bizonynyal főbe nem lövetti.

Sz. Udvarhelyt, február hó 16 kán 1863. Ns. Udvarhelyszék tisztségétől.

Lukács Gusztáv
h. főkirálybíró.
Szombatfalvi István
Id. főjegyző.

KÜLÖNFÉLÉK.

— Erdélyi János jeles műtészünk, s a népköltészet terén legszakértőbb írónk, Kriza „Vadrózsát“ ismertette kiemeli, hogy az ezen kötetben ismertetett 587 népköltemény között 312 dal egyenesen a székelyek sajátja, legalább Erdélyi soha sem halott azok felől a magyar népnél, másrészt nem kevés azon dalok száma sem, melyekben közösen osztózik a székelység a magyarsággal.

— Közelebbi számunk ujdonaság rovatában hibáson áll, hogy Napoleon regensburgi expedítoja a helyett, hogy „Strasburgi.“

— Tegnapelőtt délután adták a Schuller nővérek hangversenyüket. A program elég választékos volt. Schuller Luiza k. a. háromszor játszott a zongorán, concertdarabokban. Játéka könnyű tiszta és szabatos, gyermekkorához képest bizonyára meglepő. A közönség többszörös tapsa kihívásban részesítette őt, egy párszor ismételné kellett a zongorajátást, s a kis hölgy kedvenc magyar darabokat rögtönzött, mik nagy tetszéssel fogadtattak. A 12 éves Schuller Hermin két áriát, s kihívás folytán egy népdalt énekelt. Éneke tiszta és szabatos; hangja azonban, mint gyermeknek még gyöngye, s a nagyobb termekben sokat vesz hatásától. — Olyaszon közönsége Magyarbonyhó, e meglepő szépségtől zeneművet Mátfi és Boér Gergely urak begedtin játszták zongora kíséretében. Az elbájt közönség előtt ismételné kellett. A conservatorium az előadás mindkét szakaszának nyitányában közreműködött.

— Jövő szombaton február 28 kán Pauliné jutalmat itt először kerülend színpad a mindenütt köztetséssel adott jeles francia dráma „Kisértés vagy a házasság örvényei“ 5 felv. írta Feuillet Octáv, a szegedy ifju története írja; fordította Radóthfai Sámuel.

— Sulinu görög egyesült érsek és báró Saguna g. n. egyesült püspök ó nmlgatk kérelmére az erdélyi udv.

TÁRCZA.

ÉSZAKI FÉNY.

(Folytatás.)

Zováthy Gábor véletlen eltűnése a városból, még nagyobb táplálékot adott a róla folyó híreknek. A gyöngédebb érzések azon véleményre jöttek, hogy a becsületérző ifju sértődése érzetében vonult vissza. És ezt többen ösztönöz fájálak.

Néhány nap múlva e kérdés is túlélt magát, és teljes feledékenységbe ment.

A farsang javában folyt, a társaságok élénkel valának és gyakoriak a táncos vigalmak. Napok, hetek teltek el, Izidora csak egyszer sem hallá említett Zováthy Gábor nevét s így maga is rendre mindinkább feledte el az ifjut, ki őt oly lovagiatlanul megsértette. Tudta ugyan már a hölgy, hogy elmaradása nem csak az Aranka kedvéért történt; tudta, hogy gróf Hallay szorakozott-sághól elfeledte megküldeni a meghívó jegyet; de két dolgot semmi sem menthetett ki a hölgy előtt, azt t. i. hogy Zováthy nem értesítette őt kényszerített elmaradásáról; és azt, hogy ez ifju, ki neki oly hő nyilatkozatot tett két-három hó előtt az ősi sírnál, most oly benső viszonyban állhatott Arankával, hogy e hölgy kész volt lemondani Zováthy kedvéért egy oly fényes, oly vártavart táncszert élvezetéről.

Az első szerelmi csalódást rendszerint az új viszonyokoni kapkodás követi. Mintha a csalódott szív szeretne elégtételt keresni annak megmutatásában, hogy ő nincs elhagyatva, és lel magához méltót. E dacszelelem gyakran életviszonyokat határoz el. Izidora nagy ragaszkodással viseltetett Ozdy Vilmos iránt, kibén megszabadító angyalát látta, habár szívéből el nem mosódhattak a legelső szívhajlam mélyen bevészt vonásai. Midőn hajnalálmaiból fölébredt, s midőn az ébredő idegrendszer oly fogékony az érzékeny benyomásokra, észbe jutott az ősi

sírnál térdelő fiatal lélekteljes alakja, észbe jutott, hogyan tartá kezében Zováthy az általa átnyújtott kis nefelejtset, s hogyan példázta azzal szívének örök ragaszkodását iránta; észbe jutottak a jó „thea-né-nike“ tanácsai és a körülte folyó fondorkodásokról sejtései? Hátha Zováthy nem hibás, hátha Sofie néni vitte őt e kelepcebe egyetértve gr. Hallay Benczivel? Így menté a hölgy olykor az eltávozott ifjat, kiről többé már senki sem beszélt a jó Aranka kivül, a hölgyek körében; de felöltözött a hölgy, a társas élet örömei vártak megint reá, hol a magába szállás gyöngéd hangjait a vidámság, csevegés, bókók, kocsikázások, színház s a nagy világ apróbb és nagyobb látványai elnémíták.

Leggyakoribb látogatás Ozdy Vilmos volt. Ő bármily jó barátságban állott Gáborral, kevesebb ösztöne örüjk lehetett együtt, hogsem legkisebb tudomással is birt volna a Zováthy és Izidora közt létezett gyöngédebb viszonyról. Azon jó indulat nyilatkozatokat, miket olykor Zováthytól hallott, tulajdoníthatá a közte s Izidora közti atyafiságos viszonynak. Természetes, hogy Izidorát a női szendesség még inkább korlátozta azon hajlandóság elárulásában, melyet Gábor iránt érzett azon szempillantásokig, míg végre tőle elhagyatva, sőt megszegyenitve kezdé magát érezni, s így még nevének megemlítését is örökre kerülni igyekezett.

Tapasztalhatta Vilmos, hogy Izidora őt a több fiatalok fölött megkülönbözteti s reményeinek és fejlődésének erős táplálékot adott gr. Hallayné, ki Izidora önkénytelen tartozkodását ártatlan szendességének tulajdonította, mit az idő s a kölcsönös bizalom folyvást fejlődése elenyészett.

Vilmos azok közé tartozott, kik nem a hölgyet, hanem a viszonyzott boldog szerelmet tartják eszménynek. Ő nem egy lénymez ragaszkodott, kinek külalakja s felismerhető bensőségei őt megragadták, hanem egy ily lénymben a hozzá vonzódsó szívet kereste. Ő bentazva a civilisált világ nagyobbbrészt, a szerelem ábrándosabb érzéseit leköptatta magáról; de mint józan életű, megmondott és becsültes ifju, szerette a

esaládiasságot s kívánt boldog családi életet, a mit csak a szívviszony; de az érdekhatóságok soha sem biztosíthatnak. E szerint Izidorának nem anyagi, hanem szellemi lényén eslingött, nem Izidora keze vagy a halál közt kívánt választani, hanem viszont szerelmet keresett a hölgynek, mit ha föl nem lel, visszavonult tőle s új viszonyt keres, míg egy társzívvel lelend.

Zováthy ábrándosabb szerelemmel eslingött Izidorán, ő kimondá, hogyha e hölgy szerelmét meg nem nyerheti, nőtelen marad.

A mi Vilmos előtt Izidorát felülően edekessé tette, az e hölgy szívének kifürkészhetlensége volt. Annyi bizalom, gyöngédség és utánjáró megkülönböztetésben részesült a hölgy részéről, a mennyi méltán felgerjeszté az ifju bátorságát és reményeit; de kölcsönös viszonyok zárkőve ekkor meg mind csak e gyöngédségek hatásainál állott. A szerelem édes önfelédése, a szív szenvedélyének bájoló mómára — ezek még mind hiányoztak; testvéries ragaszkodásnak, meglepő barátságának nevezheté Vilmos Izidora hajlandóságát, de szerelmének nem. Benne volt azonban ő maga már az örvényben, és gyakran sejté ingadozni a hölgyet ez örvény felé. Be fog ő sodródni — biztatta magát — a fiatal szív félelme és ártatlan habozása még visszatartja őt, de a szemérmesség e jégkéreg olvad, és végre a hölgy egész szíve leleplezve áll előttem. Így biztatta magát Vilmos s reményeit, a gyakoribb együttlétel folyvást növekvő bizalmasság és otthonosság folyvást is észleztette.

Körülből egy hónap múlva a gr. Csillárinál adott táncszertély után, Zováthy Gábor neve újból kezdett felmerülni. Az országgyűlési fiatalok közül többen feltűnő magatartást követtek gr. Hallay Benczi irányában.

Egykor gróf Csillári többbedmagával vadászatra szándékozván kirándulni, villás-reggelire ment egyik vendéglőbe. Az egyik asztalnál Tarlaki foglalt helyet néhány fiatal, s a reggelire vártak. Gróf Csillári szintén ott foglalta helyét, s a fiatalokkal politikai tárgyak felett kezdett beszélgetni.

Nemsokára gróf Hallay lépett be a te-

rembe, s gróf Csillári mellé leült. Tarlaki azonnal fölállott. Le s föl sétálva a teremben, ajkai közt valami székely dalt dromolt s egy szomszéd asztalhoz húzódott, a fiatalság hasonló módon rendre elolvadt a másik asztalhoz.

Gróf Csillári arczaít a vér lepte el, míg gróf Hallay ez egész jelenetet észre sem véve, mindent összefecsegett előtte s nemsokára eltávozott.

— Uram! — szólt gróf Csillári fölkelve ültéből és Tarlaki vállait kezével érintve: Mi egy asztalnál akartunk reggelizni. Ön fölkel s utána barátai. És engem magamra hagytak. Magam iránti kötelességemnek érzem, ezen magaviseletre nézve magyarázatot kérni.

— Ugy hiszem — szólt Tarlaki — hogy e nyílt vendéglőben éppen annyi jogunk van, mint a gróf urnak ott és azokkal együtt foglalni helyet, a hol és a kikkel tesszük. Egyébiránt biztosítjuk a gróf urat tiszteletünkről s örömeit látjuk ez asztal élén, hol csak egy hely van üres s nem leszünk kitéve annak, hogy gróf Hallay közénk kerekedjék, ha valamely ügy megint visszatér hozzá ide.

— És miért e nagy gyűlölet ellenében — kérde a gróf.

— Az idő kifejté és én nem akarok jóslenni. Tisztába hoztuk már, hogy Zováthy nem feledékenység miatt maradt el a gróf ur estélyéről, hanem gróf Hallay akart botrányt csinálni.

— Lehetetlen! Mi érdekében állott volna az? Egyébiránt győződjenek meg önök, hogy körünkben Zováthy nagy becsültesben részesült, és gr. Hallay elég feddésnek volt minden részről kitéve gondatlanságáért.

— Nem gondatlanság volt ez gróf ur, hanem malitia. Mindenről értesített Zováthy.

— Hol van ő? kérde a gróf.

— Otthon — mondá Tarlaki — de meg fog még egyszer jelenni Kolozsvárott.

— Biztos lehet ön, hogy Zováthy erkölcsi elégtételt nyerend — szólt a gróf s ezzel más tárgyra tértek át.

(Folytatjuk.)

kancellária — mint írják — már megadta az engedélyt egy román congressus megtarthatásáért. A hely meghatározása a kérelmezőkre bízott volt. Tárgy: O felsege azon válaszára kibírdetése, mely az 1861-diki román értekezlet petíciójára adatott.

A szász nemzeti gyűlés febr. 16-dikán tartott ülésében a múlt ülés határozatairól szerkesztett jegyzőkönyv hitelesítése után, előbb jelenti, hogy a postán éppen akkor érkezett meg gr. Nádasdy miniszter és erd. udv. kancellár önmaga válasza a szász n. gyűlés által hozzáintéztet bálafeliratra. Rannicher fel is olvassa azt. Önmaga igen meg van hatva a szász föld összes népének bizalomteljes elismerése, s a birodalmi egység megővése érdekében az idők és viszonyok által föltétlenül szükségeseké vált államelvek iránti hódolata által. Meglévén győződve, hogy a szász n. gyűlés további határozatai is ez irányban fognak megállapítani, önmaga örömmel nyilatkozza készségét, hogy a további határozatokat is épp oly lelkes ajánlás mellett terjessze ő cs. kir. Apostoli Felsege elébe. Önmaga kedvesen emlékezik arra, hogy Erdélyben tíz esztendőig lakott; az emlékek, a melyek önmagát szép és gazdagod megáldott (reichsgesegnete) országhoz és minden nemzetiségéhez csatolják, felejtlenek. Ez lényeges kivonata a viszonyzó iratnak. Lelkes élejtés után a szász gyűlés kedves tudomásul vette. — Előbb jelenti, hogy tulajdonképp a közigazgatási és törvénykezési szervek munkálata lenne naprends, azonban még nemely előkészületek szükségesétől, más kérdést bocsát tanácskozási alá. A brassói kereskedelmi és iparkamra folyamodott: méltóztatnék a szász n. gyűlés felsőbb helyen ki-ezsközölni, hogy a Reichsrath által meghatározott és szentesített törvény „über das Ausgleichsverfahren“ a szász területen is hatályba léptetessék. Rannicher felolvassa ajánlatát; véleménye szerint a szász n. gy. 1863. január 27-diki feliratában ö Felsegének nyilatkozatán, hogy az osztrák jogi törvények vívmányához ragaszkodni, s azokat a szász földön alkalmazva érvényesíteni öhajja, e szerint a sz. n. gy. szempontja a brassói ker. és ip. kamarával azonos. Ez az iparkamra bármint öajja, u. m. I. változtatni elfogadását az 1862. dec. 17-ki törvénynek, mely az egyezkedési eljárás szabályait foglalja magában (Reichs-Gesetzblatt. Nr. 97. 1862.); Rannicher elfogadását ajánlja; II. behozatalát az általános kereskedelmi törvénykönyvnek (R. G. B. Nr. 1. 1863.) a szász székek- és vidékekre nézve is; Rannicher ajánlja; III. érvényesítését azon törvényeknek is, a melyek a személyes szabadság, s ház jog öaltalmára hoztak, továbbá az új sajtótörvény és a katonai büntető törvények módosítványainak elfogadását; Rannicher ezt is ajánlja. Rövid vita után határozott, hogy e tárgyban az illető követek 3 hét alatt küldöktől szerezenek maguknak utasítást. A beszerezeti követek a gyűlés elnapolását indítványozták két hónapra. Lassal brassói követ utasítása értelmében indítványozta, hogy a Bécsben járt küldöttség működéséről tegyen írásbeli jelentést, hogy az mint maradandó emlék kiadhatassék meg minden községnek. E felett élénk vita támad. Azonban — ugymond a „Herm. Ztg.“ — miután a szász ispan-helyettes ez évi megnyitó beszédében a küldöttség bécsi eljárásáról kimerítő (?) tudósítást tett, s e szövegi tudósítás jegyzőkönyvre is vétetett, ennélfogva ezen utólagos feszegetés a többség által méltólag visszautasított.

— Londonban igen érdekes munka jelent meg, a mely magában foglalja hál angol fordítást mind azon kir. leiratok és országgyűlési feliratok, valamint más érdekes okmányoknak, a melyek az 1861-diki magyar országgyűlésre vonatkoznak. A munka teljes címe: „The addresses of the Hungarian Diet of 1861, to h. i. m. the Emperor of Austria, with the imperial rescript and other documents. Translated for presentation to members of both houses of the british parliament. By J. Horne Payne, esq. M. A. London: Bell and Dalby, 1862. Az érdekes fordító egészen tárgyas szempontból kívánva az angol közvélemény elibe bocsátani ez okmányokat, minden megjegyzéstől tartózkodik. Rövid előszavában csupán azon eljárást igazolja, a melylyel mint fordító feladatának legteljesebb mértékben megfeleltetni hitte. Többek közt mondja, hogy néhol észlelhetők tartották a magyar nyelvalak sajátágának alárendelnei az angolét.

— A „Donau Ztg.“ a magyar lapokban két új pártelnevezésre talál. Beszélnek — ugymond — ministerialistákról és municipalistákról. Azonok a jogfolytonosság s 1848-diki törvényekhez ragaszkodnak s a fenforgó nehézségek tömkelegéből leendő kibontakozás eszközüll a magyar ministerium kinevezését ajánlja, hogy így az 1848-ki törvényeknek általuk is szükségének ismert revisióját elkészítsék. A municipalisták az ősi megyei rendszerre fektetik a súlyt, s az 1847-ki állapotokat tekintik kiindulási pontnak. A mindenható osztrák ministeri lap ezen cikkre így végződik: Az 1848-ki rendszerrel Magyarország, mint önálló állam tán boldogulhat vala; de ez esetben Ausztria nem állhatott volna mellette, annál kevésbé felette. Ellenben 1847 el a birodalmi egység nem áll oly nagy ellentétben, mintán a királyi jogok szélesebb körűek voltak; de az 1847-diki állapotok egyszerű helyreállításra lehetetlen; maguk az 1847-sek is kénytelenek egyetmást az 1848-soktól kölcsönözni.

— A „Lloyd“ bécsi levelezője írja febr. 18-ról: A helyzetre nézve kissé kedvezőbb időjárás állott be. A „Donau Ztg.“ mai (fenebb említett) cikkre, de még inkább azon látogatás, a melyet ma Schermling ur gróf Forgách kancellárnál tett, s mely mintegy háromnegyed óráig tartott, arra mutatnak, hogy a múlt hét végén uralkodott fagy engedett. A válság semmi esetre se fog oly kedvezőtlen fordulatot venni, a mint attól pár nap előtt lehetett tartani. Majláthot 19-re várják ide.

— Hugo Victor levelet intézett az orosz sereghez. E levélből, mely a párisi „Presse“-ben jelent meg, a következőket idézzük: „Orosz katonák, legyetek emberek! E dicsőség most inkább számotokra, ragadjátok meg! Még most ideje, hallgassatok meg engem! Ha folytatjátok e vad háborút; ha ti, tisztok, kik nemes szívvvel bírtok, de kiket egy szeszély megfosztott tisztetektől s Szibériába száműzhet; ha ti, katonák, tegnap szolgátok, ma már rabszolgátok, erőszakosan elragadva anyátok, jegyeseteket, családokat melől, kanoska által gyötörtetve, roszul táplálva, határozatlan

ideig s hosszú évekig katonaságra kárhoztatva, mely sors keményebb Oroszországban mint másutt a bagno; ha e szent órában, e döntő viszállyban félreismeritek kötelességeket, az egyetlent, a testvériséget; ha, elnyomottak magatok is, nem tanultok mást az elnyomástól, mint az elnyomót gyámolítani; ha balsorsotokat gyalázatosokká tesztek: tudjátok meg, orosz sereg emberei, hogy akkor ti még a délamerikai rablásoknál is aláhvalók lesztek, és az egész művelt világ el fog itélni benneteket.“ Hugo Viktor. E levél kelt Hauteville-Houseban, februárban 1863.

— A „Vasárnapi Ujság“ ujfolag emlékeztet bizza, hogy a gyufa feltalálója nem Romer István bécsi gyufagyáros, de Irinyi János vegyész hazánkfi, néhai Irinyi József író testvérbátyja, ki e találmányát Bécsben létekor szorult helyzete miatt 60 pengő forintért engedte át. S Romer dusszagdaggá lön, s még a feltalálás dicsőségét is reá ruházta a világ.

— Irói körökben fölmerült az öhajtság, hogy vajha az elhunyt költő Lisznyai Kálmán számos műveiből egy díszkötetet rendeznének sajtó alá, s ennek jövedelméből emléket emelnének sírjára, vagy pedig családját segitenék. Művészek és művésznők, kik iránt a költő annyit tiszteletet és szeretettelansított, szintén rendezhetnének e célra egy műversenyt. A költő megérdemlén ezt, kívált a színészekről, kiket oly sokszor megénekelt. Együttal meg kell említenünk, hogy a költő fényes temetésének költségeit az irói segélyegylet viselé.

— A „Győri Közlöny“ írja, hogy f. hó 14-kén oly vihar keletkezett, hogy a Pápáról jövő társasokcsit a Pánza hidján felfordított. Az utasok nem sérültek meg.

— Budán a Krisztinaváros lakói betenkint egyszer tartandó virágvasárt terveznek.

— Merényi László fiatal írókn, kiről régebben említettük, hogy a m. akadémiá segélyezése mellett nyelv és népismei tanulmányozást tesz a székelvöldön, ezen tanulmánya mellett, mely őt lényeges sikerhez juttatá, egyszerű mind időt nyert magának egy társadalmi regény megírására, melynek címe „Cselenyessy Gyula“, s mely a szelleműs Haller Luiza grófhölgynek lesz ajánlva. Ha Merényi eddigi működésének helyes irányáról a lapokban nyilatkozó irói közvéleményből, ugy szintén az Arany és Gyula bírátaiból (Szép. figy. II. évf. 1., 2., 3., és 4. dik számaiban, és „B. P. Szemlében“) következtethetünk, ugy a fenebbi regény kiválólag a népeletrre vonatkozólag sok érdeket ígér.

— A tuileriákban febr. 9-kén este tíz órakkor a császárné termében nagyszertű álarozos bál tartották. Az est főderékét 20 hölgy által táncolt méhquadrille képezte, melyet Merante, a nagy-opera balletmestere, külön ez alkalomra szerzett. Minden hölgy méhnek volt öltözve és hármával egy-egy méhkasba voltak rejtve, melyek a terembe szállítottak. Ide érve a kasok megnyitak, s a hölgyek megkezdék a négyest. Két órakkor a vendégek a Dianateremben estelihez ültek, 10—10 személyre terített asztaloknál. Összesen 800-an voltak meghiva. — A császárné pompás 14-dik századbeli velencei costumeot viselt, a császáron szintén velencei köpeny volt, s Anna Murat hgnővel keringőzött; a cs. hg. a bál kezdeténél szintén jelen volt, s mint szűlő, fekete velencei lemezt viselt. Mathilde hgnő Medici idejéből palotabölgynek volt öltözve, és fényes smaragdokban díszlett, Clotilde hercegnő berizporozott haját aranyfayal áttört öltönyt viselt. Metternich hgnő ördögnek volt öltözve, bársony- s gyémántokkal; Persigny grófnő a tüzelt képezt; Rotschild báróné paradicsom-madarat; Girardin Emilné gyöngytündér volt, Castiglione grófné Salambo, (Flaubert basonezimű, nagybirt, de meglehetősen rosz regényének carthagói főhősnője) repülő hajak, meztelen kar- és lábakkal, arany boeskor- és fejdíszszel. Brook Grevil asszonyság Belloza volt, vicomtesse de Brimont bachansuó; Borachin asszonyság najád; Aquado grófné kártyajáték; Davilliers asszonyság a lándzsás gárda kapitánya.

— Budai Apraxin Julia marcius 3-kán lépik fel szinpadunkon a „Segesvári vértanúk“ első felvonása, és „Gyertyatartó“ című francia vígjátékokban. Ugyan akkor lépnek fel szinpadunkon Molnár és budai színész Benyei urak.

— A békésmegyei rögönitől bíróság f. hó 10-én egy Nagy Pista nevű megrögzött tolvajt halálra ítelt. Mint a „M. S.“ levelezője írja, vizsgálat alatt 2 napig legmegátal-kodottabban tagadott mindent, csak midőn az elnök e kitéllettel idé hozzá „te nem vagy magyar ember, mert a magyar ember nem szokott hazudni“ — mint villanytitésre azon pillanatban így válaszolt: „én nem uram, magyar ember vagyok, s hogy ezt megmutassam, nem is hazudok, hanem most már megmondok mindent, csak tessék írni“ — hűen minden tettét bevallotta. Uj neve a kényszerítésnek.

— Nyilatkozat. Minthogy néhány vígadni vágyó egyén, a kolozsvári orvosbeszési hallgatók testületének nevével visszaélve, ugyanezen név alatt jegyeket osztogatott, és az azokért beszédett pénzből táncvizigalmat rendezett, azért a nevezett intézet ifjusága felhiva érzi magát oda nyilatkozni, hogy az ő címe alatt tartott táncvizigalom híren kívül rendeztetett s következtőleg az egész dolog az ifjuság becsületéértől álnok talokadás volt. Kolozsvárt, febr. 20-n 1863. Az orvosbeszézi tanintézet ifjusága: Nagelschmidt Vilmos 1-ső éves hallgató, Trángonsan István 2-od éves hallgató, Landmann Emil cliniker.

POLITIKAI HIREK.

ANGOLORSZÁG. London, febr. 20. Az alsó ház tegnapi ülésében Ellenborough lord a következő napra interpellatiót jelentett be az iránt, kapott-e a kormány orosz közleményt a lengyel felkelés eredetéről és orosz közleményt a két hatalom közti egyezményről?

Itt az a hír terjeng, hogy a lengyel ügy már több nap óta diplomatiai levelezés tárgya; s jelesen, hogy a párisi külügyminiszterium a orosz beavatkozást ugy ajánlotta volna az angol kormány figyelmébe, mint meggátlandó eshetőséget. Azt mondják ugyanis, hogy a orosz kormány kötelezte volna magát arra az esetre, ha az orosz hadse-

reg máshol lenne elfoglalva, Lengyelországot megszállva tartani. A tuileriák kabineteje e megszállást a fenálló szerződésekkal ellenkezőnek tartja.

FRANCIAORSZÁG. Páris, febr. 20. Az „Opin. nat.“ szerint Albaniában, Scanderbég vezérlete alatt, számos garibaldi-csapat segélyével legközelebb mozgalom fogna kitörni. Elővigyázatból az említett tartományban 30,000 tüdő-köt öszpontosítanak.

Ugyanazon lap írja, hogy a francia kormány elhatározta, diplomatiai uton közbenjárni Lengyelország javára. E hírt azonban az „Op. nat.“ nem áll jót.

Az „Indep.“ szerint már azt is beszéltek, hogy angol-francia tiltakozás következtében Poroszország vissza is hívta az említett udvarok melletti követeit, s a Rajna mellett hadsereget akarna öszpontosítani. Az „Indep.“ is kételkedik e hír valóságán.

A Vela szobrász által készített márványcsoporthoz, a melyet a milánói hölgyek Eugenie császárnának szántak, a mi ellen azonban később, a francia politika újabb fordulatával, többen tiltakoztak, — csakugyan eljutott Párisba s ez előtt körülbelül egyhétel Nigra párisi osz követ átnyújtotta azt a császárnának a császár jelenlétében. A császárné következő tartalmú írott köszönetet intézett a követhez: „Követ ur! Gyönyörrel fogadtam el a márványcsoporthoz, a melyet ön nekem a milánói hölgyek nevében átadott. Tanúságul tekintem én azt ama nőket lelkesítő érzelmeknek, s emlékül a közös dicsőségre. E küldemény gondolata véghehen meghatott engemet, s a művész talentoma, a kinek jelentékeny műve oly helyesen megvalósítja az adóknak szándékát, magas becsét kölcsönöz annak. Kérem ut, miniszter ur, sziveskedjék e nőknek öszinte köszönetemet kifejezni. Eugenie.“

OLASZORSZÁG. Turin, febr. 18. Itt napról napra jobban foglalkoznak a lengyel ügygel. A sajtó, még a felhatalalos is, rokonszenvet tanúsít a lengyelek iránt. A „Dritto“ azt mondja, nem kell az olaszokat akadályozni, hogy verőket és pénzüket áldozzák oly ügyért, a melyet szentnek hisznek. Az „Opinione“, a ministerium egyik közlönye következőleg ír: „Az olaszokat sokkal inkább meghajthat azok a hírek, a melyek a Visztula partjáról érkeznek, mint hogy a kormány elnyomhassa az olasz rokonszenz kitérését, s hogy maga a kormány is érdekelve van a függetlenség és szabadság ily ügye által, s akármit tegyen, de a nép kitünteti rokonszenzét a törvény korlátai közt, s a kormány bizza, hogy azt oly módon vezesse, a melyet az államesély kíván, azaz jóakarólag közbenjárjon a fölkelők jogának megőrzése s az elnyomás szigorának enyhítése végett, s hogy ez értelemben, s az igazság győzedelme érdekében működjék; mert ez azon ügynek győzedelme is lesz, a melyért az olaszok harcoltak s még jelenleg is harcognak.

A „Gaz. de France“-nak azt írják innen, hogy az olasz cselekvő párt főnökei átiratot intéztek a orosz cselekvő párt vezéreire, „egy általános europai átalakulás érdekében, a melynek a jövő tavasszal kell megtörténnie“, türelemre és kitartásra intvén őket.

NÉMETORSZÁG. Berlin, febr. 18. A szabadeltv pártfőredekék a lengyel ügyre vonatkozólag következő határozatot hoztak: Poroszország érdeke kívánja, hogy a harcoló felek közül egyiket se gyámolítsa; s azért egyikük sem léphet orosz földre a nélkül, hogy le ne fegyvereztessek.

A „Nordd. Ztg.“ szerint az Oroszországgal folytatott egyezkedések csak a felkelés elleni rendszabályokra vonatkoznak, semmiesetre sem a lengyel kérdésre általánoson. Ausztriával sem volt semmi egyezkedés közös politika követése iránt.

Frankfurt, febr. 19. A „l'Europe“ már közli az orosz-porosz szerződést, a melynek első része három fő-pontot tartalmaz. 1. Az orosz csapatoknak joguk lesz a fölkelők öltöztetésekora a határt átlépni s azokat addig öltöztetni, míg egy azok lefegyverezése elégséges erejű orosz csapatot találnak; ugyan ez áll megfordítva is; 2-or stratégiai szempontból szükséges határ-átlépéseknek orosz tábornokok által megszabott föltételek; 3-or váms- és határ-vidéki rendszabályok, hogy a fölkelőket kívülről való minden összeköttetéstől elzárják. A másik rész titkos záradékokat tartalmaz, a melyekről Bécsben, Párisban s Londonban azt mondják, hogy a két hatalom magatartásáról szólnak, azon esetben, ha a lengyelek javára más mint diplomatiai interventio határozatnék. Lord Russel és Drouyn de Lhuys a benemavatozás elvére hivatkozva, roszalták volna e szerződést.

OROSZ- ÉS LENGYELORSZÁG. Távirati tudósítások a lengyel felkelésről:

Breslau, febr. 19. A „Bresl. Ztg.“ nak írják Posenből, hogy 17- és 18-a közti éjjel a felkelők Konint elfoglalták.

Krakkó, febr. 20. A „Czas“ jelenti Staszowból febr. 17-ről: Az oroszok közeledtek és támadást kíséreltek meg; azonban 30 halott és 60 sebesült vesztéssel visszaverettek s Stobnieza felé hátráltak. Szezakowában lövészek hallottak Maczki tájékról. Az eddigelő ide szállított sebesültek közül nyolcz már meghalt. Az oroszok által a foglyokon s az Ojcowban hátramaradt sebesülteken elkövetett kegyetlenség-gek híre valósl.

A miechowi és ojcowi csatákról távirják egy bécsi lapnak Krakkóból febr. 19-ről: A felkelők támadása Kurowski alatt Miechow ellen roszul volt elintézve. Az oroszok eltorlaszolták magukat a kolostorban s két templomban, valamint az útfélen levő házakban, a hol a felkelők lovassága, a leghevesebb tűz dacára erősen tűzelt. Egy szakaszából csak négy ember maradt. Miechow az oroszok által felégettetett. A vadászok és kaszász emberek rohammal vették be az egyházak egyikét. Mitán az oroszok hátráltak, a felkelők majd a város közepéig hatottak előre, de minden vitéség dacára agyuk nélkül sem a kolostort s egyházat, sem a lakitanyát, a melyek majd egy várcsot képeztek, ostrommal be nem vehették. Halottak- és sebesültekben százan felül vesztettek, s mitán ezeket magukkal elvitték, a felkelők Proszowice s

